

Sprawozdanie

komisji przemysłowej o przedłożeniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

(Krajowa komisya dla spraw przemysłowych, zasiłki i stypendya na cele przemysłowe i handlowe, fundusz przemysłowy).

Wysoki Sejmie!

W okresie czasu sprawozdaniem objętym zaszła w składzie komisji ta zmiana, że p. Romanowicz, złożwszy mandat członka Wydziału krajowego, ustąpił także ze stanowiska przewodniczącego stałej sekcji administracyjnej, a jego miejsce zajął członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński. Wydział krajowy zaś powołał p. Romanowicza na członka krajowej komisji, przez co zapewnił komisji współpracownictwo tej wybitnej siły, odznaczającej się znawstwem stosunków ekonomicznych kraju i mającej bogate doświadczenie w sprawach przemysłu.

Dla uzupełnienia organizacji biura krajowej komisji dla spraw przemysłowych Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. lutego 1898 dał Wydziałowi krajowemu upoważnienie do wstawienia do budżetu na r. 1899 odpowiedniej kwoty w celu utworzenia posady referenta technicznego przy krajowej komisji dla spraw przemysłowych.

Z upoważnienia tego Wydział krajowy dotychczas użytku nie zrobił i kwoty do preliminarza na r. 1899 nie wstawił, ponieważ komisya krajowa nie mogła wskazać osoby technicznie wykształconej, którąby ze względu na jej wszechstronne wiadomości w zakresie przemysłu krajowego i możliwości poświęcenia się wyłącznie obowiązkom referenta technicznego uważała za odpowiednią, a Wydział krajowy, zdaniem sejmowej komisji, słusznie nie zgodził się na propozycję krajowej komisji, aby przygotować sobie pożądanego referenta w ten mianowicie sposób, iżby na razie pozyskać dla biura komisji młodą siłę technika kończącego studia, któryby się z tokiem spraw komisji przez pracę biurową obznajamiał, a następnie zapomocą odpowiednio kierowanych podróży naukowych specjalne swe wiadomości rozszerzał i uzupełniał. Sejmowa komisya wyraża jednak nadzieję, że Wydział krajowy sprawy tej z oka nie spuści i nie zaniecha usiłowań, aby pozyskać dla biura komisji tak pożądanego referenta technicznego.

Zasiłki na cele przemysłowe. Z kredytów corocznie przez Wysoki Sejm na ten cel uchwalanych udziela Wydział krajowy zasiłków na podstawie wniosków krajowej komisji dla spraw przemysłowych. W ciągu r. 1898 udzielono takich zasiłków 40 w ogólnej kwocie 4.270 zł. Zasiłki te udzielane były przeważnie wychowankom szkół zawodowych na urządzenie warsztatów własnych, jak również na zakupno narzędzi i maszyn i sporządzenie własnych krosien tkackich. Już w zeszłorocznym sprawozdaniu swoim sejmowa komisja przemysłowa zwracała uwagę Wysokiego Sejmu na ten kierunek działalności Wydziału krajowego i komisji krajowej dla spraw przemysłowych i zaznaczyła, że to początek akcji, która będzie musiała przybrać szersze rozmiary w miarę, jak uzdolnieni wychowanki szkół zawodowych, chcąc korzystać z nabytych wiadomości, będą się w kraju jako postępowi rękodzielnicy osiedlali. Właściwy cel szkół zawodowych, t. j. podniesienie i ulepszenie przemysłowej produkcji w kraju dopiero przez takie osiedlanie się zdolnych rękodzielników będzie mógł być osiągniętym. Wraz z krajową komisją dla spraw przemysłowych sądzi też i sejmowa komisja przemysłowa, że udzielanie pomocy osiedlającym się wychowankom szkół zawodowych jest jednym z najpilniejszych zadań.

Stypendya. W roku szkolnym 1897/8 udzielono stypendyów uczniom szkół przemysłowych i krajowych 179, szkół i akademii zagranicznych 10 i akademii handlowych 9.

Pożyczki z funduszu przemysłowego. W ciągu roku 1898 przedstawiła komisja krajowa dla spraw przemysłowych Wydziałowi krajowemu wnioski o udzielenie z funduszu przemysłowego 17 pożyczek na ogólną kwotę 171.300 zł. Dla braku funduszy nie mogły wszystkie te pożyczki być zrealizowane, to też Wydział krajowy, chcąc umożliwić szersze i wydatniejsze popieranie przedsiębiorstw przemysłowych, proponuje Wysokiemu Sejmowi, aby resztujące jeszcze 3 raty roczne po 25.000 zł., celem uzupełnienia funduszu przemysłowego do kwoty 500.000 zł., rozłożone zostały na 2 lata po 37.500 zł.

Sejmowa komisja przemysłowa z uwagi, że liczba przedsiębiorstw przemysłowych potrzebujących poparcia i zasługujących na nie, szybko wzrasta, wyraża przekonanie, że wniosek Wydziału krajowego należycie jest uzasadniony i dlatego na końcu niniejszego sprawozdania odpowiedni przedkłada wniosek do uchwały.

Wyższa szkoła handlowa we Lwowie. Sprawa ta o tyle pomyślny wzięła obrót, że minister wyznań i oświecenia, wskutek ponownych rokowań z ministrem skarbu i uwzględniając zachodzące szczególne okoliczności, odstąpił od żądania, ażeby czynniki krajowe i miejscowe przyczyniały się w dwu trzecich częściach do kosztów rocznego utrzymania projektowanego zakładu i przyjął zapewnioną przez te czynniki prestacyę roczną do wysokości 15.000 zł., tudzież prestacyę jednorazową 15.000 zł. na urządzenie i naukowe wyposażenie tego zakładu jako wystarczające. Otwarcie tej szkoły ma nastąpić z początkiem roku szkolnego 1899/900.

Wydział krajowy słusznie jednak w sprawozdaniu swoim zaznacza z naciskiem, że do reskryptu ministeryalnego zakradł się błąd co do przeznaczenia owego jednorazowego zasiłku izby handlowej i gminy lwowskiej w kwocie 15 000 zł. Bowiem tak w deklaracyi izby z dnia 20. listopada 1895, jak i w odezwie Wydziału krajowego z dnia 21. grudnia 1897 wyraźnie oświadczone, że ta jednorazowa subwencya przeznaczona jest w pierwszym rządzie na rekonstrukcyę budynku szkolnego, a dopiero w dalszym rządzie na zbiory okazów, środki naukowe i t. p. Ministerstwo zaś wbrew

woli dawcy pomija zupełnie kosztu rekonstrukcy i oświadcza, że przyjmuje prestatę jednorazową 15.000 zł. na urządzenie i naukowe wyposażenie zakładu.

W nadziei, że projektowany zakład wejdzie w życie z początkiem roku szkolnego 1899/900, sejmowa komisya przemysłowa, zgodnie z Wydziałem krajowym, przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o zezwolenie użycia w r. 1899 uchwalonych na rok 1897 i 1898 kredytów na ten zakład w łącznej kwocie 6.000 zł.

Fundusz przemysłowy. Wydział krajowy w sprawozdaniu swoim przedstawił stan tego funduszu z dniem 30. czerwca 1898, komisya przemysłowa miała przed sobą zamknięcie rachunków tego funduszu po koniec r. 1898. Z zestawienia tego wynika, że w ciągu roku 1898 spłacono pożyczki w kwocie 73.650 zł., udzielono zaś nowych pożyczek 19 na kwotę 155.370 zł. Potrzebne fundusze czerpał Wydział krajowy w zwrotach od dłużników, w dotacyi z funduszu krajowego i w lokacyi w banku krajowym, która z kwoty 43.770 zł. w czerwcu r. 1898 obniżyła się z końcem tegoż r. 1898 do kwoty 3.660 zł. Ogólny stan funduszu przemysłowego przedstawia się z końcem r. 1898 jak następuje :

Aktywa przejęte od Wydziału krajowego z dniem 1. stycznia 1888 z potrąceniem odpisów 34.464³² zł. w kwocie 76.945⁷⁶ zł., dotacje z funduszu krajowego 425.000 zł., przyrost 86.445⁰⁵ zł., razem 588 390⁸¹ zł. Ulokowany zaś jest ten fundusz w sposób następujący: przemysłowi tkackiemu wypożyczono w 29 pozycjach kwotę 127.727 zł. 62 ct., przemysłowi skórniemu w 15 pozycjach 38.933 zł. 48 ct., przemysłowi drzewnemu w 28 pozycjach 65.449 zł. 27 ct., przemysłowi metalowemu w 26 pozycjach 91.190 zł. 39 ct., przemysłowi ceramicznemu w 13 pozycjach 54.760 zł. 70 ct., innym rozmaitym gałęziom przemysłu w 35 pozycjach 146.669 zł. 35 ct., ogółem rozpozyczono w 142 pozycjach kwotę 524.730 zł. 81 ct.

Nadto wynoszą udziały funduszu przemysłowego: w gal. akc. towarzystwie handlowem 25.000 zł., w garbarni rzeszowskiej 25.000 zł., w spółce komandytowej Stryjeński i Spka 10.000 zł., a lokacya w banku krajowym z końcem r. 1898 wynosiła drobną stosunkowo kwotę 3.660 zł.

Krajowa agencya handlowa. W zeszłorocznem sprawozdaniu swoim, sejmowa komisya przemysłowa omówiła obszernie myśl i zamiar utworzenia krajowej agencji handlowej, któraby mogła skutecznie posilkować drobne spółki wytworcze i krajowe szkoły zawodowe w ich przemysłowej produkcji, pośredniczyć w rozsprzedaży ich wyrobów i organizować silniejsze centra wytworcze na podstawie drobnego i domowego przemysłu.

W roku 1898 komisya krajowa przyprowadziła ten zamiar do skutku, a to w ten sposób, że wyjednała u Wydziału krajowego zarządzenie, ażeby prowadzenie rzeczonoj agencji poruczył na 3 lata zawiązanemu w roku 1898 „Związkowi przemysłowemu we Lwowie“.

Obowiązki tej agencji i stosunek jej do krajowej komisji przemysłowej, Wydziału krajowego określa instrukcyja ułożona przez krajową komisję a zatwierdzona przez Wydział krajowy.

Na podstawie powyższego sprawozdania sejmowa komisya przemysłowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego, względnie krajowej komisji dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego

odnośnie do organizacyi wewnętrznej krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, zasiłków i stypendyów na cele przemysłowe, stypendyów handlowych oraz funduszu przemysłowego.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia uchwalonych na r. 1897 i 1898 kredytów na państwową wyższą szkołę handlową we Lwowie w łącznej kwocie 6.000 zł. w r. 1899 na wypadek, jeżeli ta szkoła handlowa wejdzie w życie w tymże roku 1899.

3. Celem rychlejszego uzupełnienia stałego funduszu przemysłowego ustanowionego uchwałą sejmową z dnia 22. stycznia 1887 r. do wysokości 500.000 zł. skarb krajowy wypłaci resztę z uchwalonej dnia 13. lutego 1894 r. dalszej dotacyi tego funduszu w sumie 200.000 zł., wynoszącą z wpływem r. 1898 kwotę 75.000 zł., w dwóch równych ratach rocznych po 37.500 zł., poczynszy od r. 1899.

4. Sejm wstawia do rubryki XVI. wydatków budżetu krajowego za rok 1899 kwotę 37.500 zł. jako pierwszą z powyższych rat i poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby drugą ratę w kwocie 37.500 zł. wstawił do preliminarza rubr. XVI. budżetu krajowego na rok 1900.

5. Sejm przyjmuje z uznaniem do wiadomości stworzenie krajowej agencyi handlowej na zasadach określonych w wydanej dla tejże instrukcyi, oczekuje wszakże od Wydziału krajowego, że krok, uczyniony tym sposobem dla poparcia organizacyi handlowej celem zbytu wytworów krajowego przemysłu, stanie się początkiem do dalszej i na szersze rozmiary zakreślonej akcyi.

Lwów dnia 20. marca 1899.

Przewodniczący:

Weigel.

Sprawozdawca:

Goldman.